

جایگاه صنعت کفش ایران در بین ۱۵ کشور همسایه و فرصت های پیش رو

قطر ۵۸ درصد گروه چرمی، روسیه ۴۳ درصد گروه پلاستیک و لاستیک، ترکمنستان ۵۰ درصد ۶۴۰۲، عمان ۴۷ درصد گروه پلاستیک و لاستیک. از منظر کشور، بزرگترین سهم کشورها از واردات کفش به این ۱۵ کشور به شرح زیر است: آذربایجان ۳۹ درصد سهم ترکیه و ۳۵ درصد سهم چین، ارمنستان ۷۱ درصد واردات از چین و ۵۵ درصد از ایتالیا، امارات ۳۵ درصد از چین و ۲۱ درصد ویتنام و ایتالیا، افغانستان ۴۸ درصد سهم از ایران و ۲۰ درصد از چین، بحرین ۳۹ درصد از چین و ۲۱ درصد ایتالیا، پاکستان ۸۹ درصد سهم چین، ۳ درصد سهم ویتنام، ترکمنستان ۴۹ درصد از چین، ۲۴ درصد از ایران، ترکیه ۳۲ درصد از چین، ۲۴ درصد ویتنام، روسیه ۵۶ درصد چین، ۱۱ درصد ویتنام، عراق ۷۳ درصد از چین، ۱۵ درصد از ترکیه و ۱۰ درصد واردات کفش از ایران، عربستان ۵۶ درصد واردات کفش از چین، ۱۶ درصد از ویتنام، عمان ۷۷ درصد از چین و ۸ درصد هند، قزاقستان ۶۳ درصد چین، ۲۱ درصد روسیه، کویت ۳۲ درصد از چین، ۲۷ درصد ایتالیا، قطر ۳۵ درصد از ایتالیا و ۳۰ درصد از چین واردات داشتند.

از نگاه تولید، این ۱۵ کشور حدود ۱۱۶۴ میلیون زوج انواع کفش در سال ۲۰۲۰ تولید کرده اند که ۹۰ درصد آن مربوط به سه کشور پاکستان (۴۷۷ میلیون زوج)، ترکیه (۴۴۷ میلیون زوج) و روسیه (۱۳۰ میلیون زوج) است. از نگاه مصرف، با توجه به متوسط ۲.۵ زوج برای هر نفر از جمعیت ۶۶۰ میلیونی ۱۵ کشور همسایه ایران، حدود یک میلیارد و ۶۵۰ میلیون زوج کفش (۹.۵ درصد مصرف کفش جهان)

در مقاله « امپکس یازده ساله شد.» در شماره ۲۸۸ دی ماه ۱۴۰۱، با تمرکز بر بررسی تولید و صادرات کفش جهان در حد بضاعت، سعی داشتیم با توجه به تحولات ۱۰ ساله صنعت کفش جهان و منطقه، جایگاه صنعت کفش کشور را با استفاده از آمارهای جهانی و داخلی نشان دهم و قول دادم این پژوهش با تمرکز بر دو کشور همسایه ایران یعنی ترکیه و پاکستان ادامه پیدا کند.

تحولات منطقه ای و برقراری ارتباط ایران با عربستان بعد از ۸ سال و متعاقب آن، توسعه همکاری کشورهای عربی با ایران که آثار مثبت آن در صادرات کفش ایران در سال ۱۴۰۲ خود را نشان خواهد داد، ضرورت پرداختن به جایگاه ایران در بین کشورهای همسایه را دوچندان می کند و می طلبد که در قالب یادداشت مستقل در سختن دوم نشریه با استفاده از آمار و ارقام تصویری از بازارهای هدف جدید در صادرات کفش ایران تقدیم کنیم. آخرین بررسی های آماری در سال ۲۰۲۱ نشان می دهد ۱۵ کشور همسایه ایران با حدود ۶۶۰ میلیون نفر جمعیت، (آذربایجان، ارمنستان، افغانستان، امارات، بحرین، پاکستان، ترکمنستان، ترکیه، روسیه، عراق، عربستان، عمان، قزاقستان، قطر و کویت) حدود ۸ میلیارد و ۲۱۷ میلیون دلار واردات انواع کفش داشتند. با توجه به حجم واردات کفش جهان معادل ۱۴۵.۵ میلیارد دلار، سهم ۱۵ کشور همسایه ایران از واردات کفش جهان حدود ۵.۶ درصد می شود. در سال مورد بررسی، ۷ کشور عربی حدود ۳۳۲۱ میلیون دلار، کشورهای نزدیک روسیه ۴۱۵۳ میلیون دلار، ترکیه ۵۷۸ میلیون دلار، پاکستان ۴۵ میلیون دلار و افغانستان ۳۹ میلیون دلار واردات انواع کفش داشته اند. بیشترین واردات این کشورها به جهت محصول مربوط به ردیف تعرفه ۶۴۰۲ (کفش های پلاستیکی و لاستیکی)، ۶۴۰۳، ۶۴۰۴ گروه چرمی و ۶۴۰۴ صندل و پارچه ای است که برخی از آنها به شرح زیر است: آذربایجان حدود ۳۶ درصد پلاستیکی و ۳۶ درصد گروه چرمی، پاکستان ۶۰ درصد گروه چرمی، ترکیه ۶۰ درصد پارچه ای، عراق ۵۱ درصد لاستیکی و پلاستیکی، عربستان ۳۴ درصد پارچه ای، بحرین ۳۸ درصد گروه چرمی،

در بین این کشورها مصرف می‌شود که با متوسط حدود ۱۰ دلار در هر زوج، بازار مصرف کفش این کشورها حدود ۱۶ میلیارد دلار برآورد می‌شود. (متوسط واردات هر زوج کفش به برخی از این کشورها عبارت از عراق ۲.۷۱ دلار، عربستان ۱۲.۷۹ دلار، پاکستان ۲.۷۵ دلار، ترکیه ۱۹.۸۱ دلار و روسیه ۱۱.۲۹ دلار. ترکیه با تولید ۴۸۷ میلیون زوج که رتبه ششم تولید کفش جهان را دارد، در سال مورد بررسی حدود ۵۷ درصد تولید خود را صادر کرد، این درحالی است که پاکستان به‌عنوان کشور همسایه شرقی ایران با ۴۸۳ میلیون زوج در رتبه هفتم کفش جهان فقط ۲.۸ درصد تولیدات خود را صادر کرده است.

در سال مورد بررسی، ایران با حدود ۸۲.۸ میلیون دلار صادرات به این کشورها، سهم حدود یک درصد از واردات کفش این ۱۵ کشور را داشت. آذربایجان حدود ۸ درصد از واردات خود را از ایران انجام داد، این شاخص برای افغانستان ۴۷.۷ درصد، پاکستان ۱.۷ درصد، ترکمنستان ۲۴.۵ درصد، عراق ۱۰ درصد، امارات، بحرین، ارمنستان، ترکیه، عمان، قزاقستان، قطر و کویت کمتر از یک درصد و عربستان و روسیه صفر درصد از واردات کفش خود بوده است. سهم ایران از واردات کفش به کشورهای عربی حدود ۱.۵ درصد، برای گروه روسیه حدود ۲۸۰. درصد و برای پاکستان ۱.۷ درصد، ترکیه هفت هزارم ۰.۰۰۷ درصد و برای افغانستان حدود ۴۷ درصد برآورد می‌شود.

بررسی روند ۱۶ ساله ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۵ صادرات کفش ایران به کشور همسایه، نشان می‌دهد به‌طور متوسط هر سال حدود ۹۵.۳ میلیون دلار به وزن ۱۹۸۳۴ تن انواع کفش به بازار هدف این ۱۵ کشور صادرات انجام شده است. این در حالی است که در همین دوره متوسط کل صادرات انواع کفش ایران از نظر ارزش حدود ۱۰۰.۶ میلیون دلار و وزنی ۲۲۵۸۶ تن بوده است. به عبارت دیگر، حدود ۹۴.۶ درصد ارزش و ۸۷.۸ درصد وزن کل صادرات کفش ایران به ۱۵ کشور همسایه بوده است. نکته کلیدی آن است که با وجود وابستگی شدید صادرات کفش ایران به کشورهای همسایه، سهم ایران از واردات به این ۱۵ کشور فقط کمتر از یک درصد برآورد می‌شود و برای ۷ کشور عربی با احتساب عراق ۱.۵ درصد محاسبه شده است. این شاخص برای چند کشور مطرح منطقه مانند عراق در دوره موردبررسی که سهم وزنی صادرات کفش ایران به آن حدود ۴۰ درصد و سهم ارزشی آن ۴۶ است، نشان از آن دارد که ایران فقط ۱۰ درصد بازار مصرف کفش عراق را پوشش داده است. در دوره موردبررسی سبد صادرات کفش ایران به‌طور میانگین از نظر ارزش ۳۵ درصد و از نظر وزنی ۴۷ درصد مربوط به گروه پلاستیک

و لاستیک ردیف تعرفه ۶۴۰۲ است. مقایسه این اعداد با شاخص‌های مرتبط با سبد واردات انواع کفش به کشورهای همسایه ایران، حاکی از ارتباط معنادار این گروه کالایی در واردات کفش آنها با صادرات کفش ایران است، این بدان معناست که ایران با توجه به ساختار تولید و صادرات کفش خود، امکان حضور قوی تری در بازار هدف خیلی از کشورهای همسایه را بعد از ارتباط با عربستان خواهد داشت. به‌عنوان مثال، بازار کفش عربستان در طول ده‌ساله ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۹ از ۴۱۰ میلیون دلار با رشد دو برابر به حدود ۹۱۰ میلیون دلار افزایش یافت، با توجه به دو برابر شدن اندازه بازار کفش عربستان در غیاب ایران در ده‌سال گذشته و ضریب مصرف حدود ۳ جفت برای هر نفر در آن کشور به اضافه تحولاتی که در صنعت کفش جهان و منطقه و ایران در ده سال گذشته به‌وجود آمده، ضرورت بهره‌برداری بیشتر از تجربیات صادرکنندگان کفش به عربستان و کشورهای عربی همسایه ایران به‌شدت احساس می‌شود.

اگر قرار باشد مسئولان صنعتی و اقتصادی کشور بدون ایجاد زیرساخت مالی در کشورهای همسایه، همچنان اصرار بر تداوم سیاست‌گذاری‌های پنج سال گذشته خود داشته باشند و اگر صادرکنندگان کفش با همان مدلی که در سال‌های ۷۳ و ۷۴ برای صادرات به روسیه بعد از آزادسازی بخواهند از فضای پیش‌رو و بدون داشتن راهبردی روشن با عربستان و کشورهای عربی هم‌جوار خلیج‌فارس اقدام به صادرات کنند، سهم ناچیزی از بازار ۳.۳ میلیارد دلاری ۷ کشور عربی همسایه ایران، نصیب صنعت کفش کشور خواهد شد و طبیعی است کشورهایمانند چین، ویتنام، هند، اندونزی، ایتالیا و ترکیه، به‌راحتی حاضر به کم کردن سهم خود به نفع صنعت کفش ایران نخواهند شد. صنعت کفش ایران و پیشقراولان صادرات آن در کنار مسئولین اقتصادی کشور، بعد از حدود ده‌سال غیبت در بازارهای کفش کشورهای عربی حاشیه خلیج‌فارس، در مرحله آزمون بزرگی قرار دارند که در صورت اقدامات عملیاتی جامع، هماهنگ و هدفمند، قادر خواهند بود در مرحله اول سهم طبیعی ایران را از بازار ۹۱۰ میلیون دلاری کفش عربستان و در گام بعدی سهم بیشتری از بازار ۲۲۳ میلیون دلاری کویت، ۱۸۹ میلیون دلاری قطر، ۱۰۰ میلیون دلاری عمان، ۵۰۱ میلیون دلاری عراق، ۵۴ میلیون دلاری بحرین و ۱۴۴۴ میلیون دلاری امارات را به ظرفیت صادراتی کفش ایران اضافه کنند.»

عید غدیر ۱۴۰۲